УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
701/10.09.2026

Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. д-р арх. Валери Иванов
катедра „Градоустройство", Архитектурен факултет, УАСГ

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор" по професионално направление 5.7.„Архитектура, строителство и геодезия", научна специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли".

Автор на дисертационния труд: арх. Радина Асенова Писарска – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Индустриални сгради", отчислена с право на защита със Заповед № 899/10.12.2025 г. на Ректора на УАСГ.

Тема на дисертационния труд: „Роля на междинните пространства в средата за труд".

Основания за изготвяне на рецензията: Заповед № 523/13.07.2026 г. на Ректора на УАСГ за назначаване на Научно жури и решение първото заседание на Научното жури проведено на 03.08.2026 г.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТРУДА

Дисертационният труд съдържа 175 страници и Приложение – 145 страници. В изследването са включени 74 фигури, от които 10 авторски. В библиографията са посочени 88 източника – книги, статии, дисертации, списания, интернет сайтове, интервюта и др. п.

Ще си позволя да формулирам няколко важни, според мен, **специфични характеристики на труда,** които го правят необходим и важен за архитектурната теория и практика:

- **Съвременност –** изяснена е модерната роля на една основна, специфична, но маргинализирана у нас зона в индустриалните сгради – междинните пространства.
- **Всеобхватнос**т – формулирани са факторите, които формират всички функционални компоненти на междинните пространства.
- **Универсалност** – разработена е многофакторна система за оценка на качествата на междинните пространства.
- **Приложимост** – структурирани са обосновани принципи и подходи за планиране и проектиране на междинните пространства в индустриалните сгради.

Актуалността на труда се определя от няколко основни фактора:

- променящата архитектура на индустриалните сгради в съответствие с предизвикателствата на модерния високотехнологичен свят и

нарастващата роля на междинните пространства като значима универсална социална зона;
- специфичната функция на междинните пространства не само като утилитарен комуникационен елемент, а и като съвременен фокус за пространствена, функционална и социално-психологическа интеграция;
- отсъствието на професионално обосновани, многофакторни, стратегически ориентирани насоки за планиране и проектиране на междинните пространства.

Прецизно аргументираните и професионално формулирани **цел** и **задачи, обект, предмет, обхват** и **научна теза** изясняват основните теоретични и практически акценти в труда:
- провеждане на теоретични и практически изследвания, свързани с междинните пространства, които да бъдат интерпретирани за условията на съвременната индустриална архитектура;
- формулиране на ясна и логична типологична структура и извеждане на общи и специфични определящи фактори за ролята и значението на междинните пространства;
- обосноваване на професионални критерии за оценка на качествата на междинните пространства в индустриалните сгради;
- структуриране на идеи, предложения, подходи, насоки за планиране, проектиране и изграждане на междинните пространства в средата за труд.

Приложените класически **методи на изследване** – анализ, синтез, индукция и дедукция са избрани правилно , обосновано и логично в съответствие с формулираните цел, задачи, обект, предмет, обхват и научна теза. Проведени са аргументирано и последователно в дисертацията.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТРУДА

Дисертационният труд е разработен с Въведение, 5 глави, Заключение, Библиография с посочени използваните информационни източници и Приложение, което включва анализ на изследваните обекти чрез критериален апарат и оценки при прилагане на AI.

Във **Въведението** авторът обосновава актуалността на разглежданите проблеми, формулира целта, задачите и методите на изследването, посочва обекта, предмета и обхвата на проучването и извежда научната си теза за утвърждаване на междинните пространства като структурообразуващ елемент, който осигурява пространствена, функционална и социална свързаност, повишава адаптивността, устойчивостта и човешкия характер на съвременната индустриална сграда.

В глава първа – **Теоретична рамка – същност и типология на междинните пространства** всестранно и задълбочена са разгледани различни аспекти на междинните пространства:

- изяснена е същността им и е обосновано оригинално авторско определение на междинното пространство в средата на индустриален труд. Аргументирана е разликата между междинно и комуникационно пространство;
- разработени са критерии за определяне на спецификата на междинните пространства и е обоснована типология за характеристиките им в средата за индустриален труд.

Особено стойностен в теоретично отношение, според мен, е изводът, че междинното пространство не е граница между функции, а зона за комплексно взаимодействие и диалог между тях.

Вероятно един, дори фрагментарен, исторически анализ на еволюцията на междинните пространства в индустриалната архитектура би обогатил допълнително труда в теоретично отношение.

В глава втора – **Методика на изследването. Критериален апарат за избор и анализ на примери от съвременната индустриална архитектура с участието на AI** е разработен критериален апарат за анализ на целесъобразни примери за съвременни индустриални обекти, свързани с целта и задачите на дисертацията с основна роля – обективност и научна валидност при оценка на изследваните обекти.

Въз основа на критериалния апарат е изведена цялостна методика за оценяване с възможност за използване на AI като помощно средство.

Ефективността, приложимостта и обективността на методиката е обоснована чрез анализираните примери подробно разгледани в Приложението.

В глава трета – **Индустриалната архитектура в отговор на революционните промени в условията на Индустрия 4.0.** са структурирани водещите трансформиращи фактори, които довеждат до потребността от нова роля, задачи и функции на междинните пространства в условията на Индустрия 4.0. Те са разграничени в пет основни групи – технологични, социални, екологични, урбанистични и икономически. Изяснено е тяхното влияние върху променящата се философия и теория свързани със значението и функцията на междинните пространства.

В глава четвърта – **Анализ на индустриални сгради с активна роля на междинните пространства** чрез проучване на целесъобразно подбрани критерии, съгласно разработения критериален апарат е изведена теоретичната и приложната база за представения в глава пета архитектурен модел на междинните пространства. Разгледани са различни техни проявления (вътрешни и външни за сградите) като е изведен основният извод – съвременните междинни пространства са

водещ фактор за активен диалог между индустриалната архитектура и социалния живот.

В глава пета – **Архитектурен модел на междинните пространства** особено стойностни, според мен, са следните теоретични и приложни предложения:

- извеждане на архитектурния модел като инструмент за архитектурна трансформация и пространствена и социална адаптация;
- структуриране на методическа рамка за прилагане на архитектурния модел;
- използване на система от критерии за анализ и оценка на междинните пространства в индустриалната архитектура.

Формулираните насоки за приложение на архитектурния модел систематизират поредицата от изследвани примери за пространствена организация, социализация и устойчиво развитие съответстващи на локалните условия убедително демонстрират изследователския ресурс на автора.

В **Заключението** са обобщени проведените изследвания, потвърдена е научната теза, формулирани са претендираните приноси, обосновани са възможностите за бъдещи проучвания по разглежданата тематика и са посочени потенциалните потребители на резултатите от труда.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРАТИЦОННИЯ ТРУД

Формулираните в заключителната част приноси са логичен резултата от комплексното, креативно, задълбочено и аргументирано научно изследване проведено в труда. Особено стойностни в теоретично и приложно отношение, според мен, са приносите свързани с:

- Теоретичното прецизиране на понятието „Междинно пространство“ и изясняване на неговата роля, функции и задачи в съвременната индустриална архитектура.
- Изясняването на новата функционална и социална роля на междинните пространства в модерната динамика на променящата се индустриална архитектура в контекста на предизвикателствата на съвременния свят и високотехнологизираните производствени дейности.
- Комплексното изследване на междинните пространства в индустриалните сгради, което дава основание да се твърди, че авторът представя една цялостна съвременна, многофакторна методика за преосмисляне и модернизиране на тези пространства, която включва:

- научна интерпретация на понятието „Междинно пространство“ и качествено нова модификация в съвременната индустриална архитектура;
- систематизиране на факторите, които влияят върху трансформацията на междинните пространства и новата им съвременна типология;
- разработване на многофакторен критериален апарат за оценка на пространствата;

- извеждане и прилагане на оригинален архитектурен модел и конкретни принципи и насоки за съвременно планиране и проектиране на тези пространства.

Приносите могат да бъдат отнесени към следните аспекти на научната дейност – новост в науката, обогатяване на съществуващи знания, приложение на теоретични изследвания в практиката.

Публикациите и участията в научни конференции по дисертационната тема – общо 8 на брой демонстрират професионалните качества на докторанта, значимия му личен принос в постигнатите резултати, задълбочените и комплексни познания по изследваната тематика.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Към разглеждания дисертационен труд ще формулирам известни препоръки, които по мое мнение, биха били креативно полезни при бъдещите изследвания на автора и не намаляват стойността на постигнатите безспорни научни и научно-приложни резултати:

- в последващите си теоретични и теоретико-приложни изследвания авторът да приложи резултатите от дисертацията и в други типове сгради, което би било добро достижение за българската архитектурна наука;
- с известно, най-вече структурно, усъвършенстване авторовите изследвания могат да бъдат изведени като универсална методика, както вече посочих, а и като нормативни постановки за оценка и модернизиране на съществуващи и проектиране нови междинни пространства в модерната индустриална архитектура.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд демонстрира качествата на автора да формулира научен проблем, да го изследва професионално и компетентно, да аргументира комплексни възможности за решаването му. Той напълно изпълнява законовите и нормативните изисквания за образователното и научното израстване на един млад изследовател.

Изложените в настоящата рецензия анализи, обобщения и оценки, формулираните препоръки и изводи ми дават необходимите основания с безспорна убеденост да предложа на уважаемото Научно жури да присъди н автора на разглеждания дисертационен труд „Междинните пространства в средата за труд“ **арх. Радина Асенова Писарска** образователна и научна степен „Доктор“.

03.09.2026 г.
гр. София

Член на научното жури и
Автор на рецензията:
/проф. д-р арх. Валери Иванов/